

SAMRÅDSREDOGÖRELSE I

2020-03-27

Dnr NTN 2017/351

Natur- och trafiknämnden

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Från samråd 2018

Rensättra naturreservat

Sammanfattning

Reservatsförslagets syfte är att bevara ett tätortsnära naturområde för rekreation och friluftsliv samt att bevara områdets värdefulla natur- och kulturmiljöer. Inom området ska det finnas möjlighet till olika friluftaktiviteter, naturupplevelser och vardagsrekreation. Naturvärdena är en förutsättning för att bibehålla de rekreativa värdena och friluftslivet ska utvecklas i samspel med bevarande av biologisk mångfald.

Under samrådet har det inkommit synpunkter från ett flertal remissinstanser, bland annat länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Synpunkter har också inkommit från markägare, ledningsrättshavare, kommunala nämnder och intresseföreningar. Flera synpunkter har inkommit på avgränsningen av naturreservatet, föreskriften C6 angående tävlingar, hundrastområdet, att Sågsjön ska vara ett eget skötselområde samt kartorna i förslaget. Synpunkter har också inkommit på att det primära syftet med reservatet ska vara rekreation och friluftsliv och att föreskrifter och skötselplan inte ska vara för detaljreglerande. Med anledning av de inkomna synpunkterna har handlingarna justerats. Flera tillägg har gjorts, bland annat en beskrivning av Sågsjön samt en utvecklad beskrivning av områdets naturvärden. Från lantmäterimyndigheten har det inkommit synpunkter på att samrådsförslaget inte är förenligt med flera av de gällande detaljplanerna inom området. Därför har den norra delen av reservatet utgått, vilket betyder att bland annat Sågsjöbäcken och Wiboms trädgård inte längre ingår i reservatsområdet. En översyn genomförs av detaljplanerna i den södra delen och de delar av detaljplanerna som överlappar med reservatsområdet kommer att upphävas i samband med att reservatet bildas. Avgränsningen har också ändrats genom en utvidgning i den västra delen av reservatet så att kraftledningsgatan införlivas i reservatet och den gröna kilen mot Skarpnäs stärks. En liten kil i gränsen mot fastigheten Rensättra 5:1 som är planlagd som

kvartersmark, begravning (dp 64), har utgått. Den nya avgränsningen har medfört förändringar i både beslut och skötselplan.

Bakgrund

Beslut om att skicka ut förslag till beslut och skötselplan för Rensättra naturreservat fattades av natur- och trafiknämnden den 20 februari 2018. Samrådstiden varade mellan den 2 mars och den 31 maj 2018. En korrigering av samrådsförslaget kungjordes den 19 mars 2018.

Yttranden under samråd

Följande remissinstanser har inga synpunkter på förslaget

- Ellevio AB
- Försvarsmakten
- Gasnätet Stockholm AB
- Stockholms Handelskammare
- Trafikverket

Följande remissinstanser har synpunkter på förslaget

- Boo Hembygdsförening
- Boo miljö- och naturvänner
- Fritidsnämnden i Nacka kommun
- Kommunstyrelsen i Nacka kommun
- Kulturnämnden i Nacka kommun
- Kummelnäs vägförening
- Lantmäterimyndigheten i Nacka kommun
- Länsstyrelsen i Stockholm
- Markförvaltning inom enheten för fastighetsförvaltning, Nacka kommun
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Nacka miljövårdsråd
- Nacka vatten och avfall AB
- Naturskyddsföreningen i Nacka
- Skanova
- Sportfiskarna
- Stockholms läns landsting
- Svenska Turistföreningen, Stockholm
- Sågsjöns Fastighetsägareförening
- Vattenfall Eldistribution AB

Inkomna synpunkter

Synpunkter i inkomna yttranden redovisas nedan i sammanfattad och förkortad form med enheten för drift offentlig utemiljös kommentarer. Först redovisas enhetens kommentarer på de synpunkter som har varit vanligt återkommande under samrådet.

Återkommande synpunkter

Avgränsning och gällande detaljplaner

Reservatsgränsen är generellt lagd tre meter från fastighetsgräns förutom längs med gångvägen som går från Hagvägen mot Kallängsvägen där gränsen är lagd en meter från fastighetsgräns. Anledningen är att inkludera gångvägen i reservatet. Mot detaljplanen för Myrsjö sportcentrum ligger reservatsgränsen i detaljplanegräns eftersom det där finns en bufferzon inom detaljplanen mot reservatet. Avstämning har skett kontinuerligt med projektgruppen för Myrsjö sportcentrum, senast i samband med planens granskningsrunda. Hela gränsen är utredd av lantmäterienheten och osäkra gränser kontrollerade i fält. Avgränsningen är gjord så att endast en del av Sågsjön kommer med i reservatet. Det är inte ovanligt att reservatsgränser går en bit ut i sjöar eller från kust. Det är också i det här fallet fördelaktigt då vattennivån kan stiga eller sjunka och man på sätt får med hela zonen närmast stranden. Om reservatet i framtiden skulle utvidgas kan en större del av sjön tas med.

I samrådet har det inkommit synpunkter från lantmäterimyndigheten på att reservatsbildningen inte är förenlig med gällande detaljplaner, främst i den norra delen av reservatet. Enligt 7 kap. 8 § miljöbalken får ett naturreservat inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900). Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas. I den norra delen av det föreslagna naturreservatet förvaltas delar av marken av en gemensamhetsanläggning. Ett naturreservat skulle strida mot gällande anläggningsbeslut för gemensamhetsanläggningen. Det finns också rättigheter och del av allmän väg som försvårar bildandet. Därför har enheten beslutat att undanta hela den norra delen av reservatet då bedömningen är att det inte skulle bli en bra avgränsning att endast inkludera en del av Sågsjöbäcken med omgivande natur. Detaljplanerna i den södra delen ses också över och kommer inför reservatsbeslutet att upphävas i de delar som överlappar med reservatsområdet. En liten kil i gränsen mot fastigheten Rensättra 5:1 som är planlagd som kvartersmark, begraving (dp 64), har utgått.

Flera yttranden har lyft förslag på var naturreservatet skulle kunna utvidgas. För att stärka den gröna kilen mellan Velamsund och Skarpnäs utvidgas gränsen i väster, norr om Myrsjöskolan, för att även innefatta kraftledningsgatan. Området söder om kraftledningsgatan tas inte med då den idag är planlagd som "A. område för allmänt ändamål" och inte anses förenligt med reservatsbildning. I och med att den norra delen av reservatet undantas utreds ingen utvidgning för att sammankoppla de två reservatsområdena från samrådsförslaget eller någon utvidgning kopplat till den norra delen. Ingen utvidgning sker heller vid Sågtorpsbäcken då detta blir för komplicerat med fastighetsgränser, vägar och befintliga rättigheter. Området öster om KFUM:s raketthall kommer att ingå i detaljplanen för Myrsjö sportcentrum och tas därför inte med i reservatet.

Fastigheten Ramsmora 1:1 ägs av Boo församling och är inte aktuell för reservatsbildning i nuläget.

Föreskrifter

Föreskriften C3 gällande förbud att ”göra upp eld annat än i medhavd grill eller på anordnad grillplats” har efter synpunkter justerats till ”göra upp eld annat än på anordnad grillplats”. Skrivningen ska tydliggöra att eldning endast är tillåten på anordnad plats.

Föreskriften C7 (tidigare C6) gällande tillstånd för bland annat tävlingar med fler än 100 personer har ändrats till att undanta aktiviteter som anordnas av skolor och förskolor. Föreskriften behålls i övrigt då tävlingar mm kan behöva regleras för att inte naturvärden eller friluftsliv ska påverkas negativt. Dock är föreskriften tillståndspliktig och inte dispenspliktig.

I slutet av dokumentet under rubriken ”Ändringar efter samråd” finns samtliga ändringar i föreskrifterna listade.

Kartor

Kartorna i reservatsförslaget har uppdaterats efter ett flertal inkomna synpunkter. Efter att den norra delen av reservatet har tagits bort har beslutskartan uppdaterats och förstörats. Fastighetsgränserna har tydliggjorts med streckade linjer och vägarna har fått en annan färg. Bryggor har tagits bort från kartan då detta endast berörde den norra delen. Fyra koordinatkryss har också lagts till liksom en översiktskarta för att tydliggöra reservatets läge.

Kartan med rättigheter har tagits bort liksom kartan med befintliga detaljplaner och informationen redovisas istället i text beslutet och skötselplanen. Kartorna över skötselområden och anordningar för friluftsliv har uppdaterats. Alla kartor har justerats så att de går att läsa i svartvitt.

Inkomna synpunkter från markägare inom reservatet

1. **Kummelnäs vägförening** (fastighetsägare till Kummelnäs 1:384) är i grunden positiva till det föreslagna reservatet och bedömer att föreningen och kommunen har samma utgångspunkt vad gäller viljan att bevara och utveckla Wiboms trädgård samt tillgängliggöra området för en bred allmänhet. Föreningen anser att det är otydligt i handlingarna vem som har bestämmanderätt över Wiboms trädgård och uttrycker ett krav på att behålla full rådighet och bestämma om åtgärder som ska genomföras. Eftersom marken i området är känsligt för beträdande vill föreningen bli undantagen all aktivitet som åsyftas i föreskriften C6, anordning av större tävlingar mm. Vägförening frågar också om de formellt kan bli mottagare av eventuella bidrag från kommunens avsatta medel för iståndsättning av reservatet.

Enhetens kommentar. Efter yttrande från lantmäterimyndigheten och närmare utredning bedömer enheten att det inte är möjligt att bilda naturreservat på de delar av fastigheten

Kummelnäs 1:384 som omfattas av en gemensamhetsanläggning och som var tänkt att ingå i reservatet. Den norra reservatsdelen i samrådsförslaget har därför utgått, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3.

2. **Markförvaltning inom enheten för fastighetsförvaltning, Nacka kommun** (fastighetsägare till Rensättra 1:30, 1:33 och 2:3, Kummelnäs 1:28 och 1:840 samt Mensättra 1:1) lämnar synpunkter på förteckningen över markägare i skötselplanen. Nacka kommun har genom köpeavtal (undertecknat den 19 februari 2018 och den 7 maj 2018 med Boo energi ekonomisk förening) förvärvat fastigheten Rensättra 1:30 och är således juridisk ägare till marken. Kommunen har även under våren 2018 fört förhandlingar med Sågsjöns fastighetsägareförening om köp av del av fastigheten Kummelnäs 1:854.

Enhetens kommentar. Processen för markköpen har bevakats och reservatsdokumenten har uppdaterats med förvärvet av fastigheten Rensättra 1:30. På grund av att den norra delen av reservatet utgår kommer fastigheten Kummelnäs 1:854 inte längre ingå i reservatsbildningen, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3

3. **Sågsjöns Fastighetsägareförening** (fastighetsägare till Kummelnäs 1:854 vid tiden för samråd) framför att det behövs skötselåtgärder även för den lilla badplatsen i norra delen av reservatet. Exempelvis påfyllning av sand och tillsyn eller byte av underlagsduken. Föreningen saknar också en skrift om hantering av undervattensvegetation och vassklippning.

Enhetens kommentar. Den norra delen av reservatet undantas, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3. I och med detta kommer inte den lilla badplatsen längre att ingå i reservatet. Beskrivning av Sågsjön samt skötselåtgärder har lagts till i skötselplanen.

Inkomna synpunkter från myndigheter och remissinstanser

4. **Lantmäterimyndigheten i Nacka kommun** (återges i sin helhet).

Kartor

Lantmäterimyndigheten anser att de kartor som hör till beslutet är av mycket dålig kvalitet och redovisar inte tydligt naturreservatets avgränsning och läge. Då naturreservatet inrättas i ett område med kringliggande tät bebyggelse rekommenderar lantmäterimyndigheten att en tydlig beslutskarta som redovisar fastighetsgränser, fastighetsbeteckningar, rättigheter och reservatsgränser tas fram.

Vidare är utbredningen av befintliga rättigheter inte korrekt redovisad på den karta som redovisar berörda rättigheter.

Beslutshandlingen bör kompletteras med uppgifter om vilka fastigheter som berörs. I nuläget anges dessa endast i skötselplanen. Utifrån den karta som nu finns till beslutet är det mycket svårt att se om uppräknade fastigheter på sid. 3 i skötselplanen stämmer överens med det område som angetts på kartan som hör till beslutet. Även t.ex. Kummelnäs s:1 synes beröras av beslutet men finns inte uppräknad.

I området finns fastighetsgränser vars läge är osäkert. Lantmäterimyndigheten rekommenderar därför att reservatsgränsen läggs ett antal meter bort från befintliga fastighetsgränser så att t.ex inte bostadsfastigheter berörs av reservatsbestämmelserna.

Naturreservatsbestämmelser och gällande detaljplaner

Lantmäterimyndigheten ställer sig frågande till hur naturreservatsbestämmelserna kan kombineras med pågående markanvändning bland annat vid Ättiksvägen/Lövbergavägen (väg, avloppsledningar, pumpstation m.m.). Pågående markanvändning försvåras avsevärt bl.a. med avseende på föreskrifterna i stycke A i föreskrifterna. I stycke D i föreskrifterna anges att väghållare får underhålla befintlig väg men avser begreppet väghållare även enskilda fastighetsägare som har en mindre gemensamhetsanläggning för väg som inte förvaltas av en samfällighetsförening (med det avses Kummelnäs ga:15)? Och vad händer då förnyelse (d.v.s. åtgärder som inte är underhållsåtgärder) av Ättiksvägen och Lövbergavägen behövs?

Delar av det område som föreslås bli naturresept är upplåtet som grönområde för gemensamhetsanläggning. Det är mycket oklart hur förvaltning av naturreseptet ska kunna kombineras med förvaltning av befintliga gemensamhetsanläggningar.

Enligt miljöbalken får naturreseptbestämmelser inte strida mot en detaljplan. Små avvikelser får göras, om syftet med planen inte motverkas. Lantmäterimyndigheten bedömer att gällande detaljplaner måste ändras då naturreseptet bl.a. berör mark planlagd som park/plantering och väg, vilket inte kan anses överensstämja med naturreseptets syfte.

Lantmäterimyndigheten förutsätter att naturreseptet inte omfattar mark som är planlagd som kvartersmark.

Punkt D4. bör ändras till att även omfatta officialrättigheter, då det föreslagna naturreseptet berör ett antal sådana rättigheter.

Lantmäterimyndigheten vill också påpeka att naturreseptbestämmelserna synes utgöra hinder för anläggande av ytterligare ledningar i berörd del av Lövbergavägen.

Enhetens kommentar. Uppgifter om fastigheter inom reservatet har flyttats från skötselplanen till beslutet. På grund av det som framkommit i lantmäterimyndighetens yttrande har den norra delen av reservatet utgått. Därmed kommer inte längre någon enskild väg, gemensamhetsanläggning etc. ingå i naturreseptet. De rättigheter som är kvar i den södra delen omfattas av de undantag som anges i D-föreskrifterna. Föreskriften D4 har justerats till att även omfatta officialrätter. Se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3.

5. **Länsstyrelsen i Stockholm** (återges i sin helhet).

Länsstyrelsen har fått ett förslag till beslut om bildande av Rensättra naturresept i Nacka kommun för samråd. Det föreslagna reservatet omfattar ett ca 64 hektar stort område varav ca 7 hektar är vatten.

Länsstyrelsen konstaterar att förslaget naturreservat stämmer överens med intentionerna i Regional utvecklingsplan för Stockholmregionen 2010 (RUF5).

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen beslutar om ett reservat i området och tillstyrker förslaget i stort, men lämnar några synpunkter nedan.

Syftet med reservatet, sid 1

”Den biologiska mångfalden i vattendragen ska öka och fria vandringsvägar för fisk ska möjliggöras”. I reservatsområdet finns limniska miljöer och det föreslås även åtgärder i vattenmiljön. Länsstyrelsen vill påminna om att åtgärder i vatten även kan kräva en anmälan om eller tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken.

Föreskrifter, sid 2

A5, A11 och A12. Föreskrift A5 anger ”förbud att dra fram ledning i mark, vatten och luft”. Eftersom föreskrifterna A11 och A12 innebär lättnader för liknande markarbeten bör det förtydligas i föreskrift A5, t ex genom ”förbud att dra fram ledning i mark, vatten och luft förutom de åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskrifterna A11 och A12”.

C4. Förbud att: ”medföra okopplad hund, med undantag av det hundträningsområde som anges i karta, se skötselplan”. En föreskrift bör undvika hänvisning till skötselplankartan. Området bör istället pekats ut och hänvisa till beslutskarta.

Kommunens bedömning

En rad detaljplaner finns i området enligt bilaga 2. Länsstyrelsen förutsätter att reservatsbildningen inte strider mot gällande detaljplaner.

”Rensättra är en del av Nacka-Värmdökilen och svaga samband finns mellan reservatets västra delar och blivande naturreservat Skarpnäs” Syftningen svaga samband är otydlig. Länsstyrelsen anser att reservatsbildningen stärker väl de ekologiska sambanden i området. Dessutom skapar reservatet en tydlig länk mellan Gärdesuddens och Abborrsjöns naturreservat, vilket ju ytterligare stärker sambanden för friluftsliv i området.

Bilagor och kartor

En översiktskarta som ger överblick över reservatets placering kan vara lämpligt. Den underlättar även hur man tar sig till området.

Beslutskartan, bilaga 1. Kartans gräns bör framgå tydligt och kan med fördel vara heldragen för att minska förväxlingsrisk med andra gränser, stigar etc. Det är även en fördel om alla kartor går att tolka som svartvit kopia.

Beslutskartan pekar ut områden där bryggor får förekomma. Det är något oklart vad som menas men Länsstyrelsen tolkar det som att bryggor regleras genom föreskrift A3 ”förbud att uppföra byggnad, mast, torn eller annan anläggning i mark eller

vatten". Områden där bryggor får förekomma tolkas därför som ett undantag och bör föras in under "D. Undantag från reservatsföreskrifterna"

Bilaga 3. Karta över fastigheter, gemensamhetsanläggningar, rättigheter, skötselavtal samt arrenden inom reservatet. Finns områden eller andra avtal som undantas föreskrifter så bör det förtydligas både i karta och beslutsdokumentet under "D. Undantag från reservatsföreskrifterna".

Skötselkarta, bilaga 4. Det är bra om det sätts upp informationsskyltar även i norra delen av området intill bäckmiljöerna. Träningsområdet för hund som undantas i föreskrift C4 bör placeras in i beslutskarta.

Kulturmiljöfrågor

Länsstyrelsen ser positivt på att kvarvarande öppna landskap som historiskt sett tillhört Rensättra gård bevaras och hålls öppna med bete eller slåtter. Detta kulturlandskap ligger utanför riksintresset men besitter lokalthistoriska värden, samtidigt som markhävden skapar kontext till Rensättras skyddade gårdsgravfält från järnåldern. Till förståelsen av den långvariga markhävden hör även inslaget av grova ekar och tallar med i flera fall hög ålder. Positivt även att Wiboms trädgårdar blir en del av reservatet, i egenskap som ett av de uttryck som tillhör den angränsande kulturmiljön med villatomter från sekelskiftet 1900 och 1900- talets första årtionden.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen inkluderat vård av det gravfält från järnåldern som finns i reservatet och att det ses som en resurs för friluftslivet. Dock ska samråd ske med Länsstyrelsen vid eventuell skyltuppsättning så att inte skylten placeras på ett sätt som skadar gravarna i gravfältet. Detta bör framgå av skötselplanen.

Länsstyrelsen saknar beskrivning och åtgärder för ytterligare en lagskyddad fornlämning inom området, nämligen RAÅ Boo 99 som ligger i Sågbäcken. Fornlämningen utgörs av en såglämning med fördämningsrester och kan åtminstone spåras tillbaka till 1700-tal i kartmaterial. Då denna fornlämning kan få en negativ påverkan av planerade åtgärder i Sågbäcken i samband med restaureringsåtgärder, är det av största vikt att en planerad utredning tar hänsyn till denna lämning så att den kan bevaras. Länsstyrelsen anser att skötselplanen bör kompletteras med en beskrivning för fornlämningen och det tydligt framgår att alla markingrepp eller övertäckning (ex tillförsel av block och grus) inom och i anslutning till lämningen inklusive fördämningsresterna ska samrådas/tillståndsprövas med/av Länsstyrelsen.

Information om kända fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inhämtas i Riksantikvarieämbetets Fornsök:

<http://www.raa.se/hittainformation/fornsok-fmis/>

Hur man överklagar

Länsstyrelsen saknar instruktionen "Hur man överklagar". Instruktionen ska ange att överklagandetiden är inom tre veckor från den dag då beslutet kungjordes i

ortstidning. Går det att ange vilket datum samt i vilken/vilka tidningar kungörelse ska ske är det positivt.

Enhetens kommentar. Den norra delen som omfattar Sågsjöbäcken har utgått från reservatsbildningen, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3. Enheten noterar synpunkten att åtgärder i vatten kan kräva anmälan eller ansökan om vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.

Föreskriften A5 har uppdaterats med texten ”förutom de åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskriften A11 och A12”. Träningsområdet för hund har tagits bort ur kartan och föreskriften C4 har ändrats till ”medföra okopplad hund, annat än på angiven plats”.

På grund av det som framkommit i lantmäterimyndighetens yttrande har enheten beslutat att undanta den norra delen av reservatet från beslutet då den inte anses förenlig med gällande detaljplaner. Detaljplanerna i den södra delen av reservatet kommer inför beslutet att upphävas i de delar som överlappar med reservatsområdet. Under rubriken *Kommunens bedömning* har ett tillägg gjorts där det framgår att reservatet är en del i Nacka-Värmdökilen och stärker såväl de ekologiska som de rekreativa sambanden i området. Dels i öst-västlig riktning men även i nord-sydlig mellan naturreservaten Gärdesudden och Abborrträsk.

Skötselplanen har under rubriken *Fornlämningar* kompletterats med en text om att uppsättning av skyltar, eventuella markgrepp eller övertäckningar ska samrådas med alternativt tillståndsprövas hos länsstyrelsen. I och med att den norra delen av reservatet undantas ingår inte längre fornlämning RAÄ Boo 99 i beslutet och text om denna tas därför inte med.

Bilagan *Hur man överklagar* har lagts till beslutet. För svar på synpunkter på bilagor och kartor, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Kartor* s. 4.

6. **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap** påpekar att engångsgrillar som placeras på torrt brännbart underlag lätt kan antända underliggande material så att brand eller glödbränder uppstår. Glödbränder kan pågå länge och ibland vara svåra att upptäcka efter grillningen men kan blossa upp om vädret ändras. Föreskriften C3 bör därför justeras för att undvika att medhavda grillar placeras så att de kan antända marklagren. Föreskriften bör också justeras så att det tydligt framgår att det inte är tillåtet att göra upp eld över huvud taget när eldningsförbud råder, oavsett vad som annars gäller i reservatet. Dialog bör ske mellan kommunen och länsstyrelsen avseende utformning av föreskrift om eldningsförbud och eventuella undantag i beslutet som berör naturreservatet.

Enhetens kommentar. Enheten har i dialog med länsstyrelsen justerat föreskriften C3 till: ”förbjudet att göra upp eld annat än på anordnad grillplats”.

7. **Nacka vatten och avfall AB** framför att möjligheten bör finnas att lägga en ny spillvattenledning parallellt med den befintliga. Föreskriften A11 bör justeras till: ”markförlägga befintliga luftledningar i, vid tidpunkten för beslutet, existerande kraftledningsgata, renovera och gräva om markledningar eller byta ut befintliga

markledning mot liknande eller större ledning samt markförlägga ny spillvattenledning parallellt med den befintliga”.

Enhetens kommentar. Texten i föreskriften A11 har kompletteras med skrivningen om markförläggning av ny spillvattenledning parallellt med den befintlig.

8. **Skanova** har en befintlig anläggning som korsar naturreservatet men i övrigt inget att erinra till förslaget.

Enhetens kommentar. Enheten noterar synpunkten.

9. **Stockholms läns landsting** ser att föreslagen reservatsbildning är förenlig med förslag till regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2050 liksom med regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010. Landstinget är positivt till att en del av det svaga gröna sambandet mellan Velamsund och Skarpnäs säkerställs och vill påpeka vikten av att även säkra den fortsatta delen mot nordväst. Landstinget ser också positivt på den norra delen av reservatet för att bibehålla närrekreation för boende samt bäckfårans höga biologiska värden. Avstämning har skett med landstingets trafikförvaltning, som inte har några synpunkter på förslaget.

Enhetens kommentar. Enheten noterar synpunkten. Den norra delen av reservatet kommer att undantas eftersom den inte är förenlig med befintliga detaljplaner, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3. Naturreservatet utvidgas i väster och säkrar därmed en större del av det svaga gröna sambandet mot Skarpnäs.

10. **Vattenfall Eldistribution AB** har elnätanläggningar som passerar över den södra delen av naturreservatet. Vattenfall anser att D-föreskrifternas undantag gällande återkommande drift- och underhållsarbeten på befintliga elnätanläggningar, gör att leveransen av el kan säkerställas. Vattenfall önskar att föreskriften kompletteras med att Vattenfall får förnya befintliga elnätanläggningar efter samråd med förvaltaren. Förutom detta vill Vattenfall informera om att markanvändningen i elnätanläggningarnas närområde inte får ändras så att anläggningarnas bibehållande äventyras.

Enhetens kommentar. Texten i föreskriften A11 kompletteras med skrivning om att förnya befintlig elnätanläggning. Detta betyder att åtgärden kräver tillstånd från naturreservatsförvaltaren. Enheten noterar informationen om markanvändning i elnätanläggningarnas närområde.

Inkomna synpunkter från föreningar

11. **Boo Hembygdsförening** har en kompletterande information. Det historiska namnet ”Regensätra” ska i dåtid sökas på latin som var det officiella skriftspråket. Dagens Boo var uppdelat på tre öar; Arxö (Arxoo) som var delad mellan kungen och marsken (förste ministern) samt yttre och övre Yrminge (Orminge) som ägdes av Klara kloster. Regenten (kronans) heter på latin Regentem, nominativ Regens. Det som på 1400-talet skrevs som Regens Sätra är försvenskat och betyder

”Regentens vinterfoderland”. Sätra är vinterfoderland medan Säter är sommarbete på utmark.

Enhetens kommentar. Enheten noterar informationen.

12. **Boo miljö- och naturvänner** anser att det är bra att ytterligare en viktig del av Nacka-Värmdökilen avsätts som naturreservat. Många anläggningar är föreslagna och därför är det viktigt att följa upp och se till så att slitaget inte blir för hårt på känslig naturmark. Föreningen saknar en sammanställning av områdets naturvärden i en naturvärdeskarta samt de inventeringar och förstudier som utförts. Sjöområdena saknas som eget skötselområde och föreningen skulle vilja att reservatshandlingarna kompletteras med en inventering av dessa områden och även bäckmiljöerna. Föreningen ställer sig frågande till om det är brukligt att reservatsgränsen går mitt i Sågsjön.

Vidare anser Boo miljö- och naturvänner att gränsdragningen bör utredas vidare och fyra områden införlivas i reservatet:

- Kraftledningsgatan och området söder därom som är del av getingmidjan mellan Rensättra och blivande Skarpnäs naturreservat
- Sågtorpsbäcken med omgivning
- Wiboms trädgård längs med Sågsjön fram till Sågsjöbadet
- Strandområdet mitt för Åkervägen och strandområdet söder därom för att binda ihop den norra och södra delen. Delar av området har i föreningens naturvärdesinventering klassats som höga eller påtagliga naturvärden.

Boo miljö- och naturvänner anser inte att Wiboms trädgård är lämplig för lekplats samt att platsen inte tål slitaget och ska vara fri från ordnade sittplatser. Flera invasiva arter finns inom reservatsområdet, bland annat parksallat som föreningen anser att kommunen måste bekämpa på samma sätt som man redan gör med jättelokan. På grund av brandrisken anser föreningen att det endast ska vara tillåtet att göra upp eld på anordnad fast grillplats. Föreningen vill också lyfta vikten av att kommunen inför en brynpolicy så att en kontinuerlig skötsel av brynen säkerställs.

Enhetens kommentar. Skötselplanen har kompletterats med ytterligare beskrivning av naturvärdena samt med en generell skrivelse om invasiva arter: ”Arter som är eller riskerar att bli invasiva och som förekommer inom reservatet, exempelvis jättebalsamin, sjögull och jätteloka ska bekämpas på adekvat sätt”. Detta för att tydliggöra att flera arter än jättebalsamin som nämns i skötselplanen ska uppmärksammas. Föreskriften C3 justeras till att endast omfatta eldning på iordningställd grillplats. Enheten noterar synpunkten om behovet av en kommunal brynpolicy. För svar på synpunkter angående avgränsning, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3. De rapporter som har legat till grund för skötselplanen och beslutet finns på hemsidan. Övrigt material är arbetsmaterial, skogsstyrelsens fältinventeringar finns i kommunens digitala kartdatabas.

13. **Nacka miljövårdsråd** är positiva till att naturmarken kring Sågsjön blir naturreservat och ser stora vinster med förslaget för biologisk mångfald,

kulturhistoriska och rekreativa värden. Nacka miljövårdsråd anser att naturreservatets placering bidrar till artspridning och ett ökat rekreativt värde i omgivningarna men att det är till en nackdel att reservatet består av två separata områden. Därför är det önskvärt att Sågsjöns västra strand införlivas i reservatet. En annan önskvärd utvidgning vore området norr om Myrsjöskolan. Vidare anser Nacka miljövårdsråd att skötsel föreskrifter bör utformas så att de inte förhindrar nödvändig upprustning av anläggningar som krävs för att tillgängliggöra reservatet för besökare.

Enhetens kommentar. Området norr om Myrsjöskolan införlivas i reservatet. Däremot utgår hela den norra delen på grund av att reservatsbildningen inte är förenlig med de detaljplaner som finns där, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3. Enheten bedömer att B-föreskrifterna möjliggör nödvändiga upprustningar av exempelvis gångvägar och andra anläggningar för friluftslivet.

14. **Naturskyddsföreningen i Nacka** ser med glädje att ett förslag till naturreservat i Rensättra presenteras. Föreningen anser att området norr om Myrsjöskolan borde införlivas i reservatet för att stärka det svaga sambandet mellan Rensättra och blivande Skarpnäs naturreservat. Vid Naturskyddsföreningens inventering av små grönområden i Boo identifierades naturvärdesobjekt vid Åkervägen och området mellan Åkervägen mot Sågsjön samt området söderut mot den föreslagna reservatsgränsen bör ingå i reservatet. Även området söder om Wiboms tomt ner till Sågsjön samt området öster om Boo KFUM:s raketthall bör ingå i reservatet. På sikt bör även Ramsmoraområdet bli naturreservat för att säkerställa Nacka-Värmdökilens funktion som grön kil.

Naturskyddsförening önskar att områdets naturvärden beskrivs bättre och mer detaljerat, bland annat i en naturvärdeskarta. Föreningen har exempelvis observerat den rödlistade oxtungsvampen på en av ekarna mellan betesmarken och Sågsjön. Eftersom det ingår både sjö, strand och bäckmiljöer i reservatet borde de limniska värdena också beskrivas.

Enhetens kommentar. Skötselplanen har kompletterats med ytterligare beskrivning av naturvärdena och fynd av oxtungsvamp har skrivits in. Sågsjön har också fått en egen rubrik och skötselområde i skötselplanen. För svar synpunkter om reservatets avgränsning, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3.

15. **Sportfiskarna** ställer sig positiva till beslutet som ser ut att ha en bra potential för att gynna det biologiska värdet i bäckar och sjöar i Rensättra. Sportfiskarna framför att det är viktigt att formuleringar i beslut och skötselplan inte specificerar exakt vad som får göras när det kommer till åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden och reservatets syfte.

Sportfiskarna anser att det är viktigt att ha en tydlig plan för hur bäver i området ska hanteras och det bör finnas ett tydligt uttalande om skydds jakt för att förhindra dammbyggen som skapar vandringshinder för fisk. Det bör även förtydligas att bäverdammar räknas som vandringshinder och att dessa ska ges möjlighet att rivas.

Möjlighet bör finnas till en större gallring av träd och buskar i Näckdjupet för att öka solinstrålningen och därmed temperaturen i vattnet, vilket skulle ge mer gynnsamma förhållande för exempelvis gäddlek. Det bör också vara möjligt att genomföra vattenhushållande åtgärder i vattensystemet för att motverka uttorkning av Sågsjöbäcken samt att åtgärda fysiska vandringshinder/partiella vandringshinder som till exempel felaktigt konstruerade vägtrummor. Det borde också vara tillåtet att tillföra död ved och stensubstrat till bäcken i syfte att öka värden för fisk och annan biologisk mångfald.

Sportfiskarna anser att det bör förtydligas att provfisken med för ändamålet lämpliga redskap ska tillåtas inom reservatet. Det bör också finnas möjlighet att genomföra fiskevårdsåtgärder, åtgärder som minskar övergödningen samt möjlighet att öka tillgängligheten för sportfiske.

Enhetens kommentar. Den norra delen av reservatet har utgått, se enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3. Sågsjöbäcken kommer inte längre att ingå och frågor som rör bäcken behöver därför inte regleras. Föreskriften B5 har förtydligats med tillåtelse att tillföra död ved i den bäckfåra som fortfarande ingår och rinner mellan Myrsjön och Sågsjön.

Fisket i Sågsjön förvaltas av Boo fiskevårdsområdesförening och kommunen reglerar inte möjligheten till sportfiske. En föreskrift B9 har lagts till för att möjliggöra klippning av vattenvegetation, reglering av vattenståndet, fiskevårdande åtgärder samt åtgärder som främjar sjöns status. Föreskriften B8 tillåter möjligheten att utföra provtagningar och undersökningar av växt- och djurarter, detta omfattar även provfiske.

16. **Svenska Turistföreningen – Stockholm** stödjer i huvudsak bildandet av Rensättra naturreservat. Ett skydd av Rensättraområdet är efterlängtat så att den gröna kilen mellan Skarpnäs och Velamsunds skogar kan upprätthållas samt att en fin del av Boo-ledens sträckning tryggas för framtiden. Svenska Turistförening önskar dock att reservatets avgränsning utvidgas bakom Myrsjöskolan och norrut längs Sågsjöbäckens västra strandområde. Långsiktigt ser Svenska Turistföreningen även att större del av kyrkans fastighet Rams Mora 1:1 öster om Sågsjön kan ingå i ett naturreservat, alternativt ingå i ett framtida utvidgat Velamsunds naturreservat, så att den gröna kilen och Booledden tryggas även där.

Enhetens kommentar. Reservatet utvidgas i väster till att omfatta kraftledningsgatan norr om Myrsjöskolan och på så sätt stärka den smala gröna kilen mot Skarpnäs. Den norra delen av reservatet utgår, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3.

Inkomna synpunkter från kommunala nämnder

17. **Fritidsnämnden i Nacka kommun** ställer sig positiv till ett nytt naturreservat och ser att det följer nämndens intentioner att skapa tillgång till friluftaktiviteter. Nämnden påpekar att det är viktigt att tillgänglighetsanpassa badplats, grillplats och motions slingor samt att belysning förordas på motions slingor men att man bör

undersöka behovsstyrd belysning med hänsyn till djurlivet. Föreskriften C6 snarare begränsar än uppmuntrar till utnyttjande av området och kan inskränka på förskolor, skolor och föreningars möjligheter till utflykter, friluftsdagar och tävlingar i större grupper.

Nämnden poängterar att närheten till Myrsjö sportcentrum bör tas till vara och att en naturlig koppling bör skapas till naturreservatet. Gränsen för naturreservatet bör dras så att det finns marginaler att planera för olika anläggningar i sportcentret, exempelvis offentliga toaletter och ett utegym.

Fritidsnämnden är positiv till möjlighet att anlägga ridvolt och vinterhage. Den aktör som idag driver stallet bör beredas möjlighet till ett långt arrende för att kunna finansiera de anläggningar som krävs.

Enhetens kommentar. Anläggningar för friluftslivet kommer iordningställas vid reservatets bildande utifrån de förutsättningar som finns. Stigarna kommer till stor del ha naturligt underlag men kan förbättras på exempelvis blöta partier. En promenadslinga på ca 3 km kommer att märkas upp så att den som vill lätt kan ta sig runt i reservatet. Den kommer gå i varierad terräng med till stor del naturligt underlag och ingen belysning är därför planerad. Promenadslingan kommer att märkas upp i nära anslutning till Myrsjö sportcentrum och en reservatsskylt planeras där slingan ansluter till gångvägen mellan Hagvägen och Källängsvägen. Samordning sker kontinuerligt med projektet för Myrsjö sportcentrum, dock planeras inga offentliga toaletter i naturreservatet. Föreskriften C7 (tidigare C6) har anpassats till att inte omfatta skolor och förskolor. Enheten noterar synpunkten om stallet.

18. **Kommunstyrelsen i Nacka kommun** tillstyrker förslaget till naturreservat i Rensättra som utformats i enlighet med Nacka kommuns översiktsplan och stadsbyggnadsstrategin ”planera, förvalta och utveckla den gröna och blå strukturen”. Kommunstyrelsen vill dock att förslaget tydliggörs enligt nedanstående.

Kommunstyrelsen anser att det, i ett tillägg i undantagen i föreskrifterna, bör möjliggöras för ytterligare åtgärder som är förenliga med reservatets syfte, exempelvis utegym. Detta eftersom det kan uppstå behov av att utföra åtgärder som inte är preciserade i föreskrifterna men som är förenliga och till gagn för reservatets syfte.

Kommunstyrelsen anser vidare att föreskriften C6 angående tillståndsplikt för att anordna tävlingar mm med fler än 100 personer kan inskränka på skolor och förskolors möjligheter att anordna exempelvis friluftsdagar och utflykter samt till spontan användning av naturreservatet.

Naturreservatet gränsar till stadsbyggnadsprojektet Myrsjö Sportcentrum och kopplingar mellan de två projekten bör tas till vara och främjas. Det är viktigt att det sker en effektiv samordning mellan projekten samt att det finns marginaler i

gränsdragningen då sportcentrets gräns inte är fastställd. I kartunderlaget bör även detaljplaner under upprättande finnas med.

På sidan 28 i plandelen står "Sågtorpsjön" och "Sågtorpsbäcken", dessa namn bör bytas ut mot Sågsjön och Sågsjöbäcken.

Det bör tydliggöras att naturreservatets övergripande syftet är att säkra området för rekreation och friluftsliv. Utifrån detta bör föreskrifter och skötselplan omarbetas för att bli mindre detaljreglerande och för att underlätta för friluftslivet.

Kommunstyrelsen är tveksam till formuleringen ”mängden död ved ska öka” i det inledande stycket om hur syftet ska tillgodoses. I Rensättra finns idag områden som är mycket svårtillgängliga på grund av mängden död ved i form av fällda träd. Exempelvis i kraftledningsgatan samt längs med Sågsjöns stränder där det ligger bäverfällen. Skogens biologiska värden får inte inverka negativt på områdets kvalitéer för rekreation och friluftsliv och detta måste tydliggöras i syfte och skötselplan.

Kommunstyrelsen har tidigare efterfrågat öppna platser där hundar kan leka och tränas utan koppel, såsom tex gårdet i Stockholm. Den valda platsen är för vegetationsrik och kuperad för att vara lämplig och därför bör endast de båda öppna hagmarkerna komma i fråga. Tydlig information om strikt ansvar måste finnas på platsen.

Den småskaliga ridverksamheten har i förslaget fått bättre förutsättningar, vilket kommunstyrelsen välkomnar. Sannolikheten att den nuvarande vinterhagen skulle vara intressant för djurhållare som färbete är liten och denna skulle istället kunna användas för hundträning.

Orientering under lämpliga tidpunkter på året bör vara tillåtna i reservatet.

Enhetens kommentar. Syftet har förtydligats och vissa tillägg har gjorts i föreskrifterna, se svar till miljö- och stadsbyggnadsnämnden nedan. Se även svar till miljö- och stadsbyggnadsnämnden angående synpunkten om död ved i reservatet samt hundträningsområdet.

Samordning med Myrsjö sportcentrum har skett kontinuerligt under processen, senast i och med planens granskningsrunda. Gränsen har stämts av både innan och efter samråd. Kartunderlaget för detaljplaner har tagits bort eftersom detaljplanerna som tidigare överlappade med reservatet kommer att upphävas i samband med att naturreservatet beslutas.

Föreskriften C6 har justerats till att inte omfatta verksamheter som anordnas av skolor och förskolor. "Sågtorpsjön" och "Sågtorpsbäcken" under rubriken *Dokumentation och uppföljning* i skötselplanen, korrigeras till Sågsjön och Sågsjöbäcken. Föreskriften A10 förtydligas med texten "med undantag av tillfälliga orienteringskontroller".

Skötselplanen läser inte skötseln av den gamla vinterhagen till färbete utan det är endast ett förslag. Om reservatsförvaltaren finner det mer lämpligt att använda hagen till exempelvis hundträning är det möjligt.

19. **Kulturnämnden i Nacka kommun** ser positivt på att kulturarvet i Rensättra tillgängliggörs och påpekar vikten av att framtida skötsel av fornminnen säkerställs med fastighetsägaren av Boo 5:1 och 6:1 samt att skyltning samordnas med fastighetsägaren och internt inom kommunen.

Enhetens kommentar. Enheten noterar synpunkten. Boo 5:1 och 6:1 ligger på privat fastighet och samordning sker i möjligaste mån.

20. **Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun** är positiv till ett inrättande av Rensättra naturreservat då området hyser höga natur- och kulturvärden. Skyddet bidrar till en bevarad biodiversitet, en bibehållen eller utvecklad möjlighet till tätortsnära friluftsliv och vardaglig rekreation samt säkerställer områdets funktion som förbindelsekorridor i den regionala grön- och blåstrukturen. Nämnden anser att reservatets syfte och föreskrifter är tydliga.

Nämnden påpekar att de detaljplaner som finns inom reservatet på sikt bör upphävas för att undvika dubbelreglering. Detaljplan 74/98 som begränsar Rensättra ryttarföreningens verksamhet bör prioriteras. Hundträningsområdet bör anpassas för att undvika konflikt med stadsplan S259. Det är också viktigt att samordning sker med den pågående detaljplanen för Myrsjö sportcentrum.

Nämnden anser att det skulle vara lämpligt att Sågsjön utformas som ett eget skötselområde. I sjön finns bland annat arten nissöga som tidigare var utpekad på hotlistan. Då det finns risk för högt vattenstånd i Sågsjön med utlopp bör föreskrifterna och skötselplanen inte utgöra hinder för att öka utflödet från Sågsjön via Näckdjupet. Fiskerätten i Sågsjön med utlopp tillhör Boo fiskevårdsområdesförening och de bör alltid höras innan åtgärder i sjön eller bäcken utförs. Fiskevårdsområdet bör läggas in på kartan sidan 10.

Nämnden påtalar att arten bergcikada tidigare dokumenterats i de sydöstra delarna av reservatet och att det bör övervägas om arten kan gynnas av några särskilda skötselåtgärder. I de generella riktlinjerna i skötselplanen står det att sälg och bärande buskar ska gynnas. Då bärande buskar inte är ett vedertaget uttryck bör det beskrivas vad som menas.

Utifrån en framtida handläggning av dispens från reservatsföreskrifterna har miljö- och stadsbyggnadsnämnden följande synpunkter på beslutsförslaget:

- Föreskrifterna saknas begränsningar för tältning. Med erfarenheter från tillsyn i andra reservat är det lämpligt att det finns någon form av skrivning som förhindrar större evenemang eller långvariga tältplatser.
- Ett tillägg bör göras under D-föreskrifterna så att skolor och förskolor som avser att använda reservatet som utflyktsmål vid kortare dagsutflykter i den dagliga verksamheten undantas från tillståndsplikten i föreskriften C6.

- Skötselplanekartan kan med fördel delas upp i två delar, en för den norra reservatsdelen och en för den södra. Det bör förtydligas i kartan över skötselområden var de olika områdena finns. Det vore även önskvärt att den numrering för skötselområden som finns på kartan framgår i den beskrivande texten på sidan 8-15. Det saknas även en markerad entré i den norra delen av reservatet.

Nämnden påpekar att reservatet är relativt smalt på sina ställen och att gränser på vissa ställen ser ut att ligga direkt i fastighetsgräns. Nämnden förutsätter att gränsen utretts i förslaget. Eventuella konflikter kopplade till trygg- och säkerhet bör beaktas.

Nämnden anser att det bör tydliggöras att naturreservatets övergripande syftet är att säkra området för rekreation och friluftsliv. Utifrån detta bör föreskrifter och skötselplan omarbetas för att bli mindre detaljreglerande. Det ska vara möjligt att ge dispens för anläggningar som inte ingår i reservatets syfte, men som heller inte har en negativ påverkan på reservatet. Föreskrifterna bör utformas så att onödiga restriktioner undviks.

Nämnden ser inte att det vanligtvis finns en konflikt mellan djur- och naturvärden och rekreationsvärden men skrivningen att den biologiska mångfalden ska gynnas genom stora mängder död ved kan vara en sådan konflikt. Exempelvis ligger fällda stammar i kraftledningsgatan som löper genom reservatet samt bäverfälda träd längs med Sågsjöns strand och detta gör områdena otillgängliga. I denna kontext anser nämnden att mängden död ved ska minska.

Nämnden ser positivt på att hundägare ska kunna träna och leka med hundar i området. Dock är det viktigt att välja lämpliga platser där hundägare kan ha full uppsyn över hunden så att den inte stör vilt eller andra besökare, exempelvis de stora hagmarkerna och den tidigare vinterhagen. Tydlig information om hundägares strikta ansvar och jaktlagens regler om koppling måste finnas.

Enhetens kommentar. Den norra delen av reservatet har utgått. För en mer utförlig kommentar samt information om gränsdragning, se vidare enhetens kommentarer under rubriken *Avgränsning och gällande detaljplaner* s. 3. I den södra delen kommer de delar av detaljplanerna som överlappar med reservatsområdet att upphävas. I och med att området blir planlöst gäller inte längre Nackas lokala ordningsföreskrifter inom reservatsområdet och ett hundträningsområde kan skapas på en mer lämplig plats med öppen mark. Det tidigare utpekade hundträningsområdet i skogen har därför tagits bort och inget specifikt område pekas ut.

Skötselplanen har kompletterats med ett eget skötselområde för den del av Sågsjön som ingår i reservatet. Skötsel av sjön, möjlighet att reglera vattennivån samt andra åtgärder som främjar sjöns status har skrivits in under B-föreskrifterna. Uppgifter om fiskerätt har lagts in i skötselplanen. Enheten noterar synpunkten att Boo fiskevårdsområdesförening ska höras vid olika åtgärder som rör sjön. Kartan för rättigheter har tagits bort ur beslutet och informationen redovisas istället i text i skötselplanen.

Uppgiften om att bergscikadan tidigare noterats i reservatsområdet har lagts in i skötselplanen. Enheten bedömer att nuvarande skötselåtgärder även gynnar bergscikadan. Enheten anser att uttrycket "bärande buskar" som står under generella riktlinjer i skötselplanen är ett vedertaget uttryck inom naturvården och som ofta används i naturvårdssammanhang. Då skötselplanen till största delen riktar sig till reservatsförvaltaren ser enheten inget problem med uttrycket.

C-föreskrifterna har kompletterats med en föreskrift att det är förbjudet att "tälta mer än 2 dygn i följd". Föreskriften C6 justeras till att inte omfatta verksamheter som anordnas av skolor och förskolor. Kartan över skötselområden kompletteras med den numreringen som finns i text i skötselplanen för att tydliggöra vilka områden som avses. Område 3 har också kompletterats med a och b-områden. Den norra delen av reservatet utgår.

Syfte och föreskrifter

Det finns inga juridiska möjligheter att överordna ett syfte över ett annat i en naturreservatsbildning. Utifrån nämndens synpunkter har dock syftet kompletterats genom att även rekreation har lagts till.

Naturreservat är en nationell skyddsform och föreskrifterna utformas på en detaljnivå enligt de nationella riktlinjerna och förordningen om områdesskydd. Eftersom naturreservatet är tätortsnära och det finns många intressen i reservatet blir föreskrifterna något mer detaljerade, i exempelvis undantag (D), jämfört med ett skogsreservat ute i landet. Föreskrifterna ska ange åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och utformas så att pågående markanvändning kan fortgå, som exempelvis underhåll av ledningar och djurhållning, och får inte inskränka pågående markanvändning mer än nödvändigt. Föreskrifter kan utformas för att ge kommunen som reservatsförvaltare möjlighet att förvalta och utveckla området för rekreation och friluftsliv, kulturmiljöer samt naturvården.

Dispens kan lämnas för åtgärder som inte ryms inom dagens föreskrifter om det finns särskilda skäl och åtgärden inte strider mot reservatets syfte. Det är dock inte juridisk möjlighet att skriva en allmän föreskrift som förstärker möjligheten att få dispens för generella åtgärder som inte bedöms påverka reservatets syften. Här behöver man i föreskrifterna vara specifik.

Med de föreskrifter som idag finns i förslaget till naturreservat bedömer miljöenheten att det är möjligt att på lämplig plats anlägga exempelvis utegym utan att det specificeras i föreskrifterna då syftet med anläggningen är rekreation. För att säkerställa denna och ett flertal andra funktioner även i framtiden har dock tillägg gjorts i föreskrifterna och möjligheten att anlägga utegym, skötselväg till friluftsbadet samt brygga har skrivits in. Dessutom har ett undantag lagts till som innebär att mindre byggnad för el eller vatten får anläggas.

Föreskrifterna hänvisar inte till skötselplanen och kommunen har därför full rådighet att när som helst efter naturreservatets bildande skriva om skötselplanen allteftersom området sköts och utvecklas.

Död ved

Texten angående död ved i det inledande stycket har omformulerats. Enheten vill dock tydliggöra att död ved i naturvårdande syfte inte ska blandas ihop med t.ex. bäverfällan och röjningar av kraftledningsgator som utförs av elbolagen. När man i naturvårdande syften skapar död ved handlar det exempelvis om att skapa högstubbar för insekter och hackspettar, ringbarkning av träd så att de så småningom dör eller lämna kvar grova stammar på lämplig plats. Död ved är oerhört viktigt för den biologiska mångfalden då ca 750 rödlistade arter i Sverige är beroende av död ved. I Sverige är det generellt brist på död ved i våra skogar. Däremot ska den döda veden inte skapas på en sådan plats att den utgör en fara eller blockerar framkomligheten i reservatet.

Ändringar efter samråd

Synpunkterna i samrådet har föranlett följande ändringar av förslaget till beslut och skötselplan:

Generella ändringar

- Den norra delen av reservatet har utgått och text, kartor och bilder kopplade till detta har genomgående ändrats eller tagits bort i beslutet och skötselplanen.

Reservatsgräns

- Norra delen av reservatet har utgått.
- Reservatet har utvidgats i kraftledningsgatan i den sydvästra delen av reservatet.
- En liten del av reservatet har tagits bort i anslutning till fastigheten Rensättra 5:1 på grund av att ytan är detaljplanelagd som kvartersmark, begravnings kyrka.

Beslutet

Administrativa uppgifter

- Administrativa uppgifter (uppgifter om naturreservatet) har delvis flyttats från skötselplanen till beslutet och reviderats efter gränsjusteringar.

Syftet med naturreservatet

- Syftet har förtydligats i första stycket för att framhäva områdets värde för rekreation. Stycket om hur syftet ska tillgodoses har förtydligats efter inkomna synpunkter och förändringar av reservatets utbredning.

Föreskrifter

- A5. Föreskriften har kompletterats med skrivningen ”förutom de åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskriften A11 och A12”.
- A10. Föreskriften kompletteras med skrivningen ”med undantag av tillfälliga orienteringskontroller”.

- A11. Föreskriften har kompletterats med skrivningen ”förnya befintlig elnätanläggning samt markförlägga ny spillvattenledning parallellt med den befintliga”.
- A12. Föreskriften har förtydligats
- A13. Ny föreskrift som tidigare fanns under undantag: ”upprätta tillfälliga körvägar vid reparation och underhåll av ledning”.
- A14. Ny föreskrift. Anlägga utegym.
- B2. Bryggor har lagts till för att möjliggöra underhåll av befintlig brygga vid friluftsbadet.
- B4. Skrivelsen om Wiboms trädgård tagits bort. Föreskriften har förtydligats med tillägget död ved även får skapas. Detta är viktigt för att exempelvis kunna genomföra kompensationsåtgärder för närliggande detaljplanarbeten.
- B5. Föreskriften har kompletterats med tillägget ”död ved”.
- B8. Föreskriften har förtydligats med provtagningar
- B9. Ny föreskrift som tillåter klippning av vattenvegetation, reglering av vattenstånd, fiskevårdande åtgärder samt åtgärder som främjar sjön status.
- B10. Ny föreskrift kopplad till A4 som möjliggör skötsel av friluftsbad.
- C2. Underhåll av klätterled har lagts till för att tydliggöra att befintliga klätterleder får underhållas.
- C3. Föreskriften har justerats till ”göra upp eld annat än på anordnad grillplats”.
- C4. Föreskriften har justerats till ”medföra okopplad hund, annat än på angiven plats”.
- C6. Ny föreskrift ”täta mer än 2 dygn i följd”.
- C7 (tidigare C6). Föreskriften har kompletterats med tillägget ”med undantag för aktiviteter som ordnas av skolor och förskolor”.
- C10. Ny föreskrift: ”flyga med drönare”.
- D2. Föreskriften har kompletterats med normalt underhåll av befintlig ledning. Sista meningen i föreskriften har tagits bort och flyttats till tillståndsplikt under A-föreskrifterna.
- D4. Föreskriften har justerats till att gälla även ”officialrätter”.
- D7. Ny föreskrift, förtydligande att trädgårdsväxter får planteras inom koloniområdet, dock inte växter som riskerar att sprida sig och bli invasiva och tränga undan annan vegetation i reservatet.
- D8. Nytt undantag: ”Mindre byggnad för el eller vatten får anläggas”.

Upplysningar

- Eftersom detaljplanerna har upphävts har sista punkten angående den lokala ordningsstadgan tagits bort.

Beskrivning av området

- Text som beskriver den norra delen har tagits bort. Naturvärdena har beskrivits mer utförligt.

Ärendets beredning

- Texten har uppdaterats med information om samråd samt beslut.

Kommunens bedömning

- Två rubriker har lagts till för att förtydliga i texten, "Förenlighet med översiktsplan, detaljplan och områdesbestämmelser" samt "Intresseprövning". Stycket om detaljplaner har skrivits om efter att den norra delen tagits bort.

Hur man överklagar

- Ny rubrik

Bilagor

- Kartan över gällande detaljplaner samt karta över fastigheter, gemensamhetsanläggningar, rättigheter, skötselavtal och arrende har tagits bort. Denna information återfinns i text i beslut och skötselplan. Beslutskartan har uppdaterats och en översiktskarta har tillkommit.

Skötselplanen

Administrativa data om naturreservatet

- Texten har uppdaterats och delvis flyttats till beslutet (under rubriken "Uppgifter om reservatet").

Biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden

- Text som rör den norra delen av reservatet har tagits bort. Beskrivningen av naturvärdena har kompletterats.

Generella riktlinjer

- Tillägg under den sjätte punkten att död ved även kan skapas.
- En sista punkt har lagts till; "Arter som är eller riskerar att bli invasiva och som förekommer inom reservatet, exempelvis jättebalsamin, sjögull och jätteloka ska bekämpas på adekvat sätt".

Skötselområden

- Barrblandskog och granskog har bytt plats. Alla skötselområden har fått siffror för att det ska vara lättare att se i kartan. Skötselområde 3 har delats in i a och b för att förtydliga vilket område som avses.

Lönskog och bryn

- Information om att oxtungsvamp förekommer har lagts till i beskrivningen.
- En skrivning har lagts till under mål och åtgärder för att gynna framförallt fågelarter som är beroende av klenare död ved.

Ängs- och betesmark

- Under skötselåtgärder/restaureringsåtgärder har texten om vinterhage och ridvolt ändrats till: "Vid behov kan ridvolt och vinterhage iordningställas".
- Under skötselåtgärder/löpande skötsel har en text om skyddsavstånd mellan det inhägnade betet och diken och vattendrag lagts till. De sista meningarna har skrivits om till: "Näringsläckage från en eventuell vinterhage ska minimeras genom bortförsel av hästgödsel. Tillskottsutfodring begränsas till utvalda platser så långt som möjligt från vattendrag, för att minska mängden extra näringsämnen som tillförs marken. Möjligheten till växelbete ska undersökas för att få ett varierat bete." Texten om provtagning har flyttats till rubriken uppföljning.

Sumpskog och bäckmiljöer med klibbal

- Text som rör den norra delen av reservatet har plockats bort.

Sågsjöbäcken med omgivande miljöer och Wiboms trädgård

- Dessa stycken har tagits bort.

Sågsjön

- Nytt stycke.

Kraftledningsgata

- Nytt stycke

Fornlämningar

- Ett tillägg har gjorts under rubriken skötselåtgärder ” Uppsättning av skyltar, eventuella markingrepp eller övertäckningar ska samrådas med alternativt tillståndsprövas hos länsstyrelsen för att säkerställa att fornlämningarna inte tar skada”.

Anordningar för friluftslivet

- Text som rör den norra delen av reservatet är borttaget. Några mindre förtydliganden har gjorts. Text om badplatsen har skrivits om.

Dokumentation och uppföljning

- Texten har förtydligats med att provtagningar av exempelvis vattenmiljöer kan genomföras.

Källförteckning

- Källförteckningen har uppdaterats så att den är aktuell i och med att text har tagits bort eller lagts till.

Kartor

Kartorna har uppdaterats efter ändringarna ovan.

Enheten för drift offentlig utemiljö

Kristina Petterqvist

Anna Herrström